

הרב אריאל קען והרב פרופ' דודור פיקסלר

דיבור במעשה – הבעיות ההלכתיות הכרוכות בהפעלת 'עזרה אישי' בשבת

הקדמה

השימוש בחשמל מתרחב ומשתכלל בקצב מהיר, וישנו פיתוחים טכנולוגיים ויישומים חדשים. לכן נדרש להכיר וללמוד את אופן פעולתם של היישומים החדשניים, ולשוב ולבחון את מעמדם ההלכתי.

'עזרה אישי' (להלן: ע"א) חכם או עוזר וירטואלי הוא מכשיר המסוגל לבצע משימות או שירותים עבור אנשים. ע"א יכול להיות תוכנה על מחשב או מכשיר המבצעים פעולות או מפעלים מכשירים אחרים. הע"א מסוגל לפענה טקסט, דיבור אונושי או תנועות אדם ולהגיב באמצעות שנותן כוגן השמעת קובץ אודיו או נתינת פקודות למיכרים אחרים. ניתן לשאול את הע"א שאלות ולקבל תשובה, לתת פקודות ולשלוט במיכרים חשמליים ובאופן כללי לבענ פועלות באמצעות מילוליות. במאמר זה נתאר את אופן פעולה העוזר האישי ונבחן אם כתוצאה מדיבור לע"א נוצרת פעולה, מבחינה הלכתית, ואם היא מתייחסת לדובר או שהיא מנוקתק ממנו.

1. אופן פעולה אלקסיה

מכשיר ה-ECHO של חברת AMAZON הוא מכשיר שגודלו כפחית שתייה והוא מחובר באופן קבוע לחשמל ולאיינטראנט. המכשיר מורכב בעיקר מ קופסה המכילה מיקרופונים וגיטרים, מחשב קטן עם חיבור אלחוטי לאינטרנט, רמקולים וחיבור לחשמל. ניתן למצאו דגמים קטנים יותר, ודגמים חדשים מכילים גם מסך ומצלמה. למכשיר כפתורים המשמשים להדלקה ולכיבוי וכן לכיוון ראשוני.

מכשיר ה-ECHO מנסה באמצעות תמייד לנאמור בסביבתו, ואם הוא מזהה מילת הפעלה יהודית, הוא נכנס לפעולה. ברירת המחדל ל밀ת ההפעלה היא 'אלקסה', אך ניתן לשנות אותה למילים אחרות. אנחנו מציעים בסוף המאמר הבא להפעיל את המערכת בשבת עם מילת הפעלה 'אלקסה שבת שלום' לשם היכר מיוחד ליום השבת. לעיתים נקרא המכשיר עצמו בשם 'אלקסה', ומתקבל להתייחס אליו בלשון נקבה.

ברגע שאלקסה שומעת את מילת הפעלה, היא מקליטה את המשפטים הנאמרים מיד אחריה ושולחת אותם דרך האינטרנט למחשבים בענן של חברת AMAZON. הענן הוא ריכוז של משבבי מחשב. במקום שככל משתמש (פרט או חברה) יקנה מחשבים יקרים, יש במקום כל שהוא שרתים חזקים מאוד, וכל מי שרוצה יכול לפנות אליהם במקום

למחשב האישי שלו. במחשב אמזון פועל שירות זיהוי קול טבעי SNKRA AVS, אשר מפרש את המשפטים באמצעות חילוק להברות וניתוח סטטיסטי, ומחליט מה התגובה שתינטען. שירות הזיהוי שולח חזרה את התגובה המתאימה ל-ECHO, וה-ECHO מבצע את התגובה. יzuין, וזה נקודה חשובה בהבנת פעלת הע"א, שאמרית האדם אינה עושה כל פעולה, וגם תהליכי התרגומים איננו נעשו בעקבות 'שמיעה' שמתבצעת על ידי מכונה, אלא נעשה ניתוח הברות ללא הבנת השפה הנאמרת כלל.

AVS זמין לשימוש גם למפתחי צד שלישי, כך שהשימוש במקשיר גובר, וכל העת מתווסףים לאלקסה יכולות נוספות ומקשירים נוספים שאלקסה יכולה לענות עליהם ולהפעילם. הפעולות הנפוצות הן השמעת מזיקה, שימוש חדש או קבלת תחזית מזג האוויר, קביעת תוצאות שיושמו בזמן אחר ופעולות אחרות שאלקסה מבצעת בלי מקשירים נוספים. ניתן לתכנן את אלקסה לבצע פעולות במקשירים אחרים המוחברים אליה שירותי או דרך האינטרנט כגון הפעלה וכיובי של מפסקים (הדלקה, כיבוי או עמעום אורות, הדלקה, כיבוי או כיוון מגנים וכו'). אלקסה מעוצבת ומתוכננת להפעלה ללא שימוש בידים. כל הזמן מתווסףים שירותיים נוספים שאלקסה מסוגלת לבצע, וכן במאמר זה נתיכון כאילו אלקסה מסוגלת לבצע או להפעיל כל פעולה שימושי אפשרי יכול לבצע.

מתכנתים יכולים לכתוב תוכניות המשמשות במערכת AVS על מנת לפתח יכולות נוספות למקשיר האלקסה. תוכנות נוספות המכונות 'Skills' (כישורים). עד עתה פותחו מעל 100,000 כישורים שונים, המפעילים מעל 20,000 מקשירים שונים שנוצרו ע"י כ-3,500 חברות שונות. קצב הפיתוח של הכישורים עומד כעת על כ-10,000 כישורים בארבעה חודשים. הכישורים מאפשרים למקשיר בין היתר לשלוט על תאורה, להזמין מונית או פיצה, לשחק משחקים, לבצע פעולות בבנק, להאזין לחידושים ולזמן כניסה שבת, ועוד.

הע"א עובד ומתקשך עם הענן. אחרי שאומרים ביטוי והברות נשלחות לענן, אין שם שום פעולה שנראית לעין, ולמעשה אין כל פעולה חשמלית, בוודאי לא כזו של סגירת מעגלים או הולצת זרמים. הדבר דומה לזרוע ארוכה של האדם. במקרה להפעיל את כוח המחשבה האישית שלו (פעילות חשמלית פנימית של רשתות נוירונים), מופעל כוח מחשבה של מחשב ענק.

ע"פ קצב ההתפתחות של הטכנולוגיה הנ"ל בשילוב החדרה המהירה של הע"א לשוק, אנחנו צופים כי בשנים הקרובות מערכות כמו אלקסה תהינה בבתים רבים מאוד ותשמשנה למגוון רחב של פעולות שהיום אנחנו עושים בדרךים אחרים.

א. האם דיבור הוא מעשה? מקור הדברים ושיטת הרמב"ם

השאלת אם עיקמת שפתים הוא מעשה או לא הוא מעשה נדונה בתלמוד בבלי (בבא מציעא צ ע"ב):

תנו רבנן, החוסם את הפרה והמזוג בכלאים פטור ואינו לוקה אלא דש וממנהיג בלבד. איתמר חסמה בקול והנעה בקול, רבי יוחנן אמר חייב ריש לקיש אמר פטור. רבי יוחנן אמר חייב עקימת פיו הויא מעשה ריש לקיש אמר פטור **כלא לא הוא מעשה**.

מחלוקת אמוראים זו בין רבי יוחנן וריש לקיש היא לגבי דברו - האם עקימת שפטים (פעולות הדיבור) נחשבת מעשה או לא. יש דברו ללא עקימת שפטים, למשל השמעת הברות גרכניות, כגון שאמר 'אה', והוא אינה דורשת הנעת השפטים, שהרי יכול להיות עד זומר ללא עקימת שפטים.¹ רבי יוחנן סובר שדיבור על ידי עקימת שפטים נחשב מעשה, וריש טוען שהשמעת קול ועקימת שפטים אין בגדר מעשה. בסוגיה שם מפורשים טעמייהם של ר' יוחנן ור' ל' אך האם ר' יוחנן ור' ל' בעצמם פירשו כך, או שמא הם נחלקו על חסימה בקול, ובני הישיבה ניסו להסביר את מחלוקתם וייחסו להם מחלוקת כללית יותר - האם עקימת שפטים היא מעשה? האם דברי הגמרא 'רבי יוחנן אמר, חייב - עקימת פיו הויא מעשה; ריש לקיש אמר, פטור - קלא לא هو מעשה' הם ציטוט בשם ר' יוחנן ור' ל', או שמא הצעיותם מדבריהם מסתיימים לפני המילים הללו, והשורה הזה היא פירוש לדברי ר' יוחנן ור' ל' שניתן על ידי בני הישיבה?لاقאורה יש להביא ראייה שמדובר כאן בפירוש ולא בצעיות מהסוגיה המקבילה בכשרות ג' ע"ב (שהיא קיצור של הסוגיה בסנהדרין סה ע"א):

לר' יוחנן דעתך: כפיפת קומתו הוא מעשה, עקימת שפטיו נהוי מעשה גבי מגדי!
אמר רבא: שאני מגדי, הוαι וישנו בלב, אבל בעלמא עקיימת שפטיו הווי מעשה.
מתיב רב' זира: יצאו עדים זומכין שאין בו מעשה, ואמאי? הא על פי כתיב בהנו!

אמר רבא: שאני עדים זומכין, הוαι וישנן בראיה.

בגמרא זו כלל לא מוזכר דין חסימה ודין כלאים. אם ר' יוחנן אמר בפירוש בסוגיה במסכת בא מציעו שעקימת שפטים היא מעשה, מדוע ניסו להוכיח בכרחות 'לר' יוחנן דעתך: כפיפת קומתו הוא מעשה, עקימת שפטיו נהוי מעשה?' למה לא להביא את דברי ר' יוחנן עצמו שהוא סובר כך? מכאן מוכח שר' יוחנן לא אמר את הדברים בפירוש, אלא תלמידי הישיבה הבינו כך את דבריו. ובאמת יש לומר שר' יוחנן כלל לא סובר כך, שהרי הוא עצמו הביא בשם ר' יהודה בשם ר' יוסי הגלילי:²

כל לא תעשה שבתורה... לאו שאין בו מעשה - לוקין עליו; חוץ מן הנשבע ומימור
והמקלל את חבירו בשם...
ולhalbכה פסק הרמב"ם (הל' סנהדרין פ"ח ה"ב, ואין מי שחולק על כך): 'כל לאו שאין בו מעשה, אין לוקין עליו, חוץ מנשבע ומימור ומקלל את חבירו בשם.' הרי שדיבור (אפילו עם עקימת שפטים) אין בו מעשה גם בשלושת יוצאי הדופן, ורק שבהם כן חייבים

1. על ההבדל בין קול לעקימת שפטים ראה במગלא טריטרים לרבות יעקב מקירואן, הובא באוצר הגאנונים לסנהדרין (מהד' טובייש, הוצ' מוסה"ק, סי' תתקג עמ' שצד).

2. תמורה ג ע"א; מכות טז ע"ב, ובעוד מקומות וביבם בש"ס.

מלוקות. אך לכארה גם בסוגיה במסכת בא מציעא נפסקה ההלכה כר' יוחנן, אך פסקו הר"ף³ והרמב"ם; וזו לשון הרמב"ם (הלו' שכירות פ"ג ה"ב):
אחד החוסם אותה בשעת מלאכה, ואחד החוסם אותה מוקדם ועשה בה מלאכה
והיא חסומה, אפילו חסמה בקהל - לוכה.

נראה מכאן כי דברו הוא מעשה. וכבר הציע מ"ר הגראן'א ר宾וביץ' בביורו 'יד פשוטה'
הלכות שכירות שיש שתי דרכי להסביר את מחלוקת ר' יוחנן ור' ל': כפי שהגמרא
בב"מ מעמידה, או בדברי הגמara בתמורה (ג ע"ב):
אמר לו ר' יוחנן לתנא, לא תנתני ומימר, משום דברבоро עשה מעשה [יצר חלות
של קדושה על חולין].

הרי שה'מימר' נחשב מעשה לא בגל הדיבור גם לדעת ר' יוחנן. מכיוון שיש שתי
מחלוקות - האחת בחסימה וככלאים בעזורת הקול; והשנייה - האם עקימת שפטים היא
מעשה לדעת חכמים בכרחות, אזי יש לפ██וק בכל מקרה בפרט. ההלכה כר' יוחנן נגד
ר' ל', אך ר' יוחנן עצמו סובר שבDİיבור אין מעשה, ומכאן שchosם בקהל חייב, אך לא
משום שבDİיבור יש מעשה. אם כך, למה אם חסם בקהלו - לוכה? המאירי (ב"מ צא ע"א)⁴
ס'יכם שאלה זו בוצרה שיש לה עניין גדול לנושא שלנו:

כבר ביארנו שאם חסמה בקהל וגURA שהוא חייב, אך הדין בכללים, שאם הנהיגם
אפי' בקהל לוכה. שמא תאמר חסמה בקהל הא לאו שאין בו מעשה הוא! ו王某
תאמר עקימת שפטים הוא מעשה, ולהלא ר' יוחנן עצמו אמר כל לאו שאין בו
מעשה אין לוקין עליו חז מנשבע ומcker את חברו בשם, אלמא שאין באלו
מעשה! ועוד ראוי לך לשאול, היאר הקשה לרש לקיש משמעה של תמורה, ולהלא
אף היא הודה בה שאין בה מעשה? והרבה ראיית לפרשימים שטרחו בסוגיא זו.
ויראה לי שדעת ר' יוחנן שעקימת שפטים מעשה על אחד משלשה צדדין: **האחד**
שהקהל מביא לידי מעשה גמור, כגון הנהגה בכללים, שקולו גורם להיות שתי
בחמות אלו הולכות וחורשות. **השני** שאעפ' שאין קולו עושה כלום, מ"מ עיקר
הלאו הוא במעשה גמור. וכל שעושה בקהל עניין המועל, כאשר עשה עקר הלאו
שהוא מעשה גמור, אף על פי שאין קולו מביא לידי מעשה גמור,ណון עקימת
שפטים למעשה הויאל ועשוי מעשה הלאו שהוא מעשה גמור. ומכיון זה חסימה
בקול שער הלאו מעשה גמור והוא החסימה וכשגער בקהל נעשה מעשה
החסימה מלאו שהוא מניעת המאלל. **השלישי** שבדברו נעשה מעשה מעשה מלאו,
כגון תמורה, שבדברו הותפשה בהמה זו לקדש. והוא שמדובר שאמרו במסכת
תמורה בשמעועה זו רוצה לומר כל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו חז מנשבע
ומcker את חברו בשם, שהזכירוה בנוסח זה אמר רב אידי... ואמרו שם אח"כ
אמר ליה ר' יוחנן לתנא לא תיתני מימר דברבורי עביד מעשה כלומר ואין ציריך
בו לך. הא למדת לדעת ר' יוחנן שחסימה בקהל והנהגה בקהל ותמורה - כלם

3. ר"ף ב"מ רמז תק.

4. בית הבהירה, מאירי ב"מ צא ע"א, מהד' הרשילד עמ' 333.

בדין מעשה, ועליהם אמר עקימת שפטים הוי מעשה, הא דברו בלבד ולא שום אחד מלול - אין עקימת שפטים מעשה, והוא שהנשבע ומכל בשם הוא קורא לאו שאין בו מעשה, והוא שהקשה בכאן מתמורה. ושאר לאוין שאין בהם מעשה - אין לוקין עליהם, ואין אומרים שעקימת שפטים מעשה...⁵

הרי שבמקרה של הע"א, כאשר אנו לא מאפשרים לע"א לעשות כל פעולה שיש בה צד של מלאכה, הקולינו מביא לידי מעשה, ואין בתוצאה של הקול מעשה גמור; אז אין בדייבור כל תוצאה של חלות.

כך נראה לנו בהסביר דעתו של הרמב"ם.

נושאי kali הרמב"ם⁶ הסבירו באופן הבא:

1) הרמב"ם סובר שرك דבר ש מביא לידי מעשה נחשב כמעשה, והוא הביא את המימרא שבתמורה (ג ע"א), אף שלמסקנה 'מימר' לא אמרו להיות נמנה בקבוצה זו, שכן בדייבורו עשה מעשה, כמוואר בגמרה. הסבר זה דומה לשיטת התוספות שנביא בהמשך.

2) כל לאו שנייתן לעבור עלייו במעשה גמור, אף שעשו רק על ידי דברו - לوكה, אך לאו שאינו אלא על ידי דברו, אינו לוקה עליו, שכן דברו לא هو כמעשה.

מתירצוזו השני של המגיד משנה, יצא שהרמב"ם פסק שעקימת שפטיו לא הוא מעשה, ואעפ"כ לוקה כשחסהה בקול, משום שככל לאו שנייתן לעבור עליו על ידי מעשה, אף שעשו ללא מעשה אלא רק בקולו, חייב.

הרי שהעלינו כי לשיטת הרמב"ם אין בקול גדר של מעשה.

ב. האם דברו הוא במעשה – שיטות הראשונים

כדי לישב בין הסוגיות בבא מציעא ותמורה, הובאו תירוצים שונים בראשונים. התוספות⁷ תירצزو שרבבי יוחנן סובר שעקימת שפטיו הוי מעשה רק במקום שעיל ידי דברו נעשה מעשה, כמו בחסימה בקול שהפרה דשה ללא אכילה. לעומת זאת דברו שאין לו תוצאה של מעשה לא נחسب מעשה. כך גם מובה בשיטה מקובצת.⁸ יש גם דין בראשונים במקרה שאין עקימת שפטים, דהיינו שאדם מוציא קול בלי شيئا שפטים, אם נחשב מעשה גם לרבי יוחנן.⁹ בעקבות סוגיות הגمرا (סנהדרין סה ע"א), כותב הר"ף⁹ שהגרסה הנכונה היא 'הואיל וישנן באיה'. וביאר הר"ף שהגمرا מתרצת שנייתן להיות עד זומם ללא עקימת שפטים, שלאחר שמעיד אחד, בית הדין שואלים את השני אם הוא מסכים לעדות של הראשון, ואם הוא עונה 'אה' הרי עדותם עדות, ואם נמצא

5. ר' מ"מ לרמב"ם, הל' שכירות פ"ג ה"ב.

6. Tos., ב"מ צ ע"ב ד"ה רב בייחנן.

7. שטמן, ב"מ מג ע"ב.

8. ראה ב"ק ה ע"א, ויד רכמה שם; אנציקלופדיה תלמודית כרך ו', ערך דברו, טור תקי"ב.

9. ר"ץ, סנהדרין, דף צ ע"ב מדפי הר"ף.

זוממים חייבים. אותן אלו ניתן לבטא ללא עיקמת שפטים, ומאחר שיכל להיות עד זומם ללא עיקמת שפטים, מミילא גם כשהיעד על ידי עיקמת שפטים לא חייב קרבן. בש"ת 'במראה הבזק'¹⁰ דנים בשאלת זו ומבאים סיכון של שלוש הדעות העקריות בראשונים:

- 1) תוספות סוברים שקול נחשב כמעשה להתחייב במלכות, ובתנאי שколо מביא לידי מעשה.
- 2) הר"ף סובר שרק עיקמת שפטים נחשבת מעשה, וקול ללא עיקמת שפטים לא נחשב מעשה.¹¹
- 3) 'מגיד משנה' בדעת הרמב"ם: קול לעולם לא נחשב מעשה, ואעפ"כ בלואים שניין לעבור עליהם על ידי מעשה לוקים עליהם אף שעבור על הלואו ללא מעשה, ולמעשה באופן דומה הסברנו כך את הרמב"ם. מכל מקום, לכל שיטות הראשונים לא יהיה איסור להפעיל ע"א על ידי קול כשלא נעשה מעשה ע"י הע"א.

ג. **סוגיות נוספות שמהן דנים על קול כמעשה**

בספר 'קול מבשר' (ח"ב סי' כה) מנסה הרב רاطה להוכיח שדיבור כמעשה מתשובת מהרי"ל:¹²

דנייפות בפה מועיל בבישולי גוים דחשיב בגופו, וראיה מפרק כיצד الرجل (ב"ק יז,
ב) גבי חצי נזק צוריות דחשיב חציו ונינפוח הפה חשיב בגופו, דמיית התם (י, ב)
מתרגגול שתקע בכל זוכחת וכו' ובודאי בגופו דמי.

גם הרב שלמה גורן בספרו 'משיב מלכחה'¹³ מביא הוכחות נוספות שדיבור כמעשה:
א) רש"י על הגمراה בבא קמא (יח ע"ב): 'ואמר רב יוסף אמר כי רב סוס שצנף וחמור
שנער ושיבר את הכלים مثلם חצי נזק', מפרש: 'סוס שצנף ושיבר כלים בקהלו, וכל הני
צרורות נינהו דכחו הוא'.

ב) נאמר בגמרה (ב"ק ס ע"א): 'دلיבה ולבתו הרוח אם יש בלבו כדי ללבותה חייב'.
ג) בגמרה שבת (עה ע"ב) נאמר: 'אמר רשב"ל: הצר צורה בכל זוכחת
חייב משום מכח בפטיש', ומ בין הרב גורן זהה אף בנינפוח עם הפה ולא בכל'.
ישנם אחרים נספחים המחשיכים דבר למעשה: בעל 'מנחת יצחק'¹⁴ מצטט מתשובת
'מנחת יצחק'¹⁵ דכוחו בגופו לעניין איסור לנפוח עפרורית מבגדיו אשתו נידה, זהה דומה

10. שאלה 9150, שטרם פורסמה ועדין לא עברה הଘות סופית. התקבלה בהתקנתות אישית.

11. יכול להיות שהר"ף מסכים גם לחלוקת התוס' ורוק מוסף עוד תנאי, כך נראה מדברי הרמב"ן, ב"מ צ ע"ב.

12. מהרי"ל סי' רכא, אך צ"ל סי' קאג ע"פ הכנסת הגדולה, הଘות בית יוסףאות מה; מובא בבית יוסף, י"ד סי' קיג בהלכות בישולי עכו"ם.

13. משיב מלכחה, ח"א עמ' שז.

14. מנחת יצחק, ח"ב סי' יז.

15. מנחת יצחק, סי' יג.

למלבה אש בנזיקין ושבת. וכן הביא מה'אמרץ' צבי¹⁶ שהוכיח ממדליק וכמבה בנשימה (בנשיפה), וכן מנופח לעניין בישולי עכו"ם הנ"ל. כמו"כ הוא מזכיר את הביטוי 'בדיבורא איתעביד מעשה' המופיע בירושלים שבעות פרק ד המתיחס לעניין שבועה ובמקומות נוספים לעניין קודשים. בכיוון הדברים הללו כתבו בתשובה של כולל 'ארץ חמדה' והוסיפו את דברי 'הבנייה נזר'¹⁷. את עניין הפעולה הפיזית שיש בדברו ניתן גם למצוא במאמרו של הרב פרופ' זאב לב.¹⁸ אך לדעת כולם יש לחלק בין פעלתו לבין גורם העשיה אדם על ידי השמעת קול בלי שהקהל מפעיל כוח על הנפעל (כמו בתכורה ונשבע וכן בחסימה והנהגה בקול), לבין מקרה שבו גלי הקול מפעילים כוח על הנפעל.

במקרה של הע"א, **הפעולה אינה נעשית מכוח כל שהוא**, אלא בעקבות העברת אינפורמציה על ידי הקול. למעשה, כפי שהסבירנו בארכיות בفتוחת המאמר, הקופסה אינה עשוה כלום. היא מקילת את הנאמר ומעבירה את תוכנו כמוות שהוא לען, שם מפענחים מה נאמר. אחרי פענוח הדיבור במחשב בען, מתבצעת פעולה, אך ממש אין כל קשר בין האמירה והקול לבין הפעולה.

לכן מסקנת התשובה של 'ארץ חמדה' נראהת לענ"ד שגوية (בתגובה שהם ישנו את הדברים לפני פרסוםם); וזה לשונם:

על כן נראה שמכשיר העשויה מלאכה שמופעל על ידי גלי קול של האדם כמו ב-Echo Amazon, אסור להשתמש בו בשבת, כפי שהראינו שככל פעולה שעשוה אדם על ידי תנודות קולו נחשב כאילו בוצעו על ידי בכחו או בגופו....

הטעות היא בהבנת צורת הפעולה. תנודות הקול לא עשו כל פעולה, ולכן אין לדמות את הע"א לסתום שצנף ונשיפה בפה. לפיכך, גם אם דרך הפעולה להיעשות בדיבור, אך לא מדובר בפעולה פיזית שנעשה על ידי גלי קול אלא בהעברת מידע, מכיוון שאין בדיבור מעשה, הפעולה קرتה ללא פועל, ומלאכת מחשבת אסורה התורה בשבת ולא מלאכה העשית עצמה.¹⁹

נראה שגם דעת הרוב שלמה זלמן אוירברך צ"ל שאין בדיור משום מעשה. בספרו 'מנחת שלמה' (ח"א ס"ט אות ב) בעניין שימוש ברמקול בשבת וי"ט הוא כותב כסבירה פשוטה:

16. אמרץ צבי, ב"ק יז.

17. בני נזר, אורח חיים סימנים נז-נה.

18. פרופ' לב, קובץ 'הלכה ורפואה', חלק ב עמי ר' חזר ופרסם את הדברים בחיבורו מערכי לב, ירושלים תשנ"ו, עמי שעו-שפ. אומנם הרוב פרופ' לב מסיק שאם אדם מדבר לרובוט והוא מיידית עשוה את הפעולה שאמרו לו, הדבר מתייחס לאומר, וכאיilo האיש עשה את הפעולה, אך דיננו שונה. אנחנו מדברים על שאלה שהאדם שואל את הרובוט והרובוט מבהיר לו תשובה. כמו כן אנחנו מגבילים את דברינו רק לתוצאות שהרובוט עשוה שמותרות בשבת, ככלומר היה מותר לאדם לעשות את זה בעצמו. לדוגמה: מותר לנופף במניפה על מנת להפיח אוור. לפיכך, לפי הרוב פרופ' לב יהיה מותר לומר לרובוט לעשות את זה. הפעולה החשミלית כלל לא הפרעה לרובוט.

19. לביסוס ההלכה של טענה זו ראה מאמרנו 'הפעלת חישנים בשבת', אמוןת עתיך 104 (תמוז תשע"ד) עמי 54-65.

מ"מ נראה דלא מציינו איסור השמעת קול כי אם ע"י מעשה ולא בדיבור גרידא, אך שגורם בכך שגם בכלigen יגנן בדיקן כמותו, ומה שע"י דיבורו הוא משנה את עצמת הזרם להיות פעם חזק ופעם חלש, הא נמי לאו כלום הוא... אעפ"י שע"י דיבורו משנה גם את סגולות המגנטו, אפ"ה נראה דלאו כלום הוא.

מסקנות

לאור ניתוח הסוגיות נראה שבמכשיר העושה מלאכה שמופעל על ידי גלי קול של האדם, כמו ב-Echo Amazon, אין מניעה להשתמש בשבת, כל עוד בתוצאה שנוצרת אין איסור. דברים אלו להלכה אף לא למעשה, כי מסקנה זו היא רק אחרי ניתוח השאלה אם יש בדברו מעשה. כפי שהראינו – כל פעולה שעשוה אדם על ידי תנודות קולו נחשבת כאילו ביצעה על ידי בכחו או בגופו; אף אם הפעולה נעשית לא על ידי דחיפת האוווי אלא ממשמעות דבריו, היא אינה מיוחסת לדובר אלא כאילו נעשתה עצמה. יש עדין לדון בשאלות נוספות שיש במערכת זו בשבת, ועוד חזון למועד.

